

Nr 261.

Av herr Holmbäck, *angående beskattningen av expropriationsersättning i vissa fall.*

I anvisningarna till 9 § 4 i förordningen om krigskonjunkturskatt säges:

4. Har fastighet tagits i anspråk genom expropriation eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning till det allmänna måste anses vara för handen, och finnes det ej uppenbart, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat, skall den genom överlåtelsen uppkomna realisationsvinsten icke anses hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §.

Detta innebär att realisationsvinsten icke skall anses hava berott på krigskonjunktur.

Motiveringen till nu angivna bestämmelse återfinnes å s. 5 i bilagan till kungl. propositionen nr 193 till 1943 års riksdag. Motiveringen lyder:

Ett fall av krigskonjunkturbeskattning som väckt särskild och till synes i viss mån berättigad ovilja hos allmänheten är det, att fastighet sålts på grund av expropriation eller efter frivillig överenskommelse, där expropriationsanledning förelegat, under sådana förhållanden att krigskonjunkturbeskattning för realisationsvinst ägt rum. Bl. a. för anordnande av flygfält och andra huvudsakligen för försvaret avsedda anläggningar torde sådana avyttringar ha skett. Stundom ha dessa tvångsförsäljningar i och för sig utlöst starkt missnöje trots den jämförelsevis goda ersättning som erhållits, enär de egendomar från vilka avyttringar skett, genom avstyckningarna försämrats i avseende å ägoslagens sammansättning, genom olämplig gränsdragning m. m. Oviljan har givetvis ökats, där ersättningen beskurits genom krigskonjunkturskatt. En ändring av beskattningsbestämmelserna härutinnan synes vara på sin plats och torde kunna ske exempelvis på det sätt att befrielse från krigskonjunkturskatt medgives där fastighet avyttrats på grund av expropriation eller i fall där tvångsförsäljning till det allmänna eljest anses vara för handen och det ej synes uppenbart att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat.

Realisationsvinst, som kan uppkomma vid expropriation av fast egendom, kan emellertid även vara föremål för beskattning till kommunalskatt, statlig inkomstskatt och värnskatt. Enligt 35 § kommunalskattelagen skall till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast egendom, som förvärvats genom köp, byte och gåva eller därmed jämförbart fång och varit i den skattskyldiges ägo under mindre än tio år. Jämlikt 2 § av kungl. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall 35 § kommunalskattelagen även användas vid beräkningen av skattepliktig inkomst i fråga om inkomstskatt till staten, och den ligger givetvis även till grund för

bestämmandet av värnskatt. Möjlighet kunde måhända tidigare funnits att tolka kommunalskattelagen så att under avyttring icke skulle falla expropriation och dylika tvångsmässiga överlåtelse av fast egendom. Både krigskonjunkturskatteförordningen (se uttrycket i den angivna anvisningen »tagits i anspråk genom expropriation eller *eljest* avyttrats») och dess motiv (se ovan) utgå emellertid från ett språkbruk, enligt vilket expropriation är en form av avyttring, och då torde numera kommunalskattelagen böra tolkas i samma riktning. I varje fall är kommunalskattelagen här så otydlig, att befrielse från skatt för realisationsvinst, som uppstått vid expropriation, torde kunna ske först efter en långvarig skatteprocess.

Fullständigt samma skäl för skattebefrielse för realisationsvinst, som uppstått vid expropriation, finnas emellertid då det gäller kommunal skatt, statlig inkomstskatt och värnskatt, som då det gäller krigskonjunkturskatt. Antag att en person år 1937 har inköpt en fastighet och att den blir föremål för expropriation år 1945. På grund av den starka, delvis genom penningvärdets försämring inträdda värdestegringen å fastigheter kommer han då att tillerkännas en expropriationsersättning, som, i penningar uttryckt, innebär en stor realisationsvinst. Men för att skaffa sig en likvärdig gård behöver han hela expropriationssumman. Om han måste i skatt erlägga hälften eller kanske mera av värdestegringen å fastigheten, kan han icke skaffa sig annan fastighet av lika värde som den, vilken han mistade genom expropriationen. Detta resultat av expropriationen är oriktigt. Expropriationen bör ge honom en så stor summa att han äger möjlighet att förvärva annan fastighet av lika värde. *Eljest* försämrar den tvungna avyttringen hans ekonomiska ställning.

Som bekant pågå för närvarande mycket stora expropriationer av fastigheter för militära ändamål. En lagändring bör därför ske snarast. Lämpligast torde vara att denna får karaktär av en anvisning till 35 § av kommunalskattelagen av samma typ som den ovan återgivna anvisningen till krigskonjunkturskatteförordningen. Anvisningen bör givetvis omfatta icke blott att fastighet exproprierats, varunder det fall är inbegripet att den löses enligt stadsplanelagen, utan även att den löses enligt vattenlagen. Författningstexten torde lämpligen böra utarbetas av bevillningsutskottet.

Med stöd av vad nu anförts får jag alltså hemställa,

att riksdagen ville besluta att realisationsvinst icke måtte beskattas till kommunalskatt, statlig inkomstskatt och värnskatt, då vinsten uppkommit genom att en fastighet underkastats expropriation eller annat sådant förfarande.

Stockholm den 21 januari 1945.

A. Holmbäck.